

SAVAŞIN GİZLİ KURBANLARI

HAYVANLAR: Savaşın Gizli Kurbanları

Savaş ya da doğal afet gibi, binlerce insanın ölümüne yol açan olaylardan söz edilirken hayvanlardan da dem vurulması çoğu insanda infial uyandırır. Bu olaylarla ilgili haberler, hayvanlar hiç yoklarmış gibi verilir. Örneğin Katrina Tayfunu'nda insanların tahliye sırasında evlerinde besledikleri hayvanları arkalarında bırakmak istemedikleri, barınaklardaki binlerce hayvanın tahliye edilmek yerine uyutulduğu gibi haberleri, ancak hayvan hakları örgütlerinin sitelerinde okuyabilirsiniz. Aslında hayvanların maruz kaldığı işkencelerden, acılardan söz ettiğiniz her yerde, insanların çektiği acıları önemsemediğiniz suçlamasıyla karşılaşsınız.

Bu kitapçık, savaşların görünmeyen kurbanı olan binlerce hayvana ithaf edildi. Feminist yazın uzun bir süredir savaşın gizli bırakılan yüzlerini ifşa ediyor; savaşın bütün kirli yüzlerini ifşa etmek için, cinsiyet körlüğü gibi tür körlüğünün de aşılması gerekiyor.

GIZLI İŞKENCELERLE DOLU BİR TARİH:

Hayvanların savaşların masum kurbanları olduğu gerçeği genelde kolayca göz ardı edilir. İnsanlar arasındaki çatışmaların tarihi boyunca, hayvanlar savaş aracı olarak kullanılmışlardır ve hâlâ da kullanılıyorlar. Daha MÖ 3 yılında, Hannibal'in, seferlerinde filleri kullandığı biliniyor. O zamandan beridir, at, köpek, kedi, güvercin, fil ve tavuk gibi hayvanların savaşlarda kullanılmasına devam ediliyor. Yaklaşık 8 milyon at, eşek ve katırın hayatını

kaybettiği Birinci Dünya Savaşı'nda, atlar yük ve erzak taşımak için, kediler siperlerde fare avlamaları için, güvercinler denize açılan gemiler arasında haberleşmeyi sağlamak için kullanıldı. Hayvanlar günümüz savaşlarında da kullanılmaya devam ediyorlar, ama hizmet etmeleri öngörülen amaçlar, insanı araçsal aklın sınır tanımazlığı karşısında bir kez daha dehşete düşürüyor.

IRAK'TA CEPHE

En az 75 yunus ve 20 ayıbalığı, ABD yönetimi tarafından savaş için eğitilip kullanıldı. Su dolu tanklarda uzun uçak yolculuklarına katılmak zorunda kalan bu hayvanlar, askerî birlikler için hayatlarının tehlikeye atıldığından habersiz, son Irak savaşında cephede yer aldılar.

ABD ordusu, "Gelişmiş Biyolojik Silah Sistemleri" olarak adlandırdığı yunusları, Vietnam Savaşı'ndan beri mayın tarama işinde kullanıyor. Yunusların en son görevi, Körfez'de, gemilerin rotası üzerindeki mayınları temizlemektir.

Yunuslar, aç bırakma yöntemiyle denetlenirler. Yunusların karnı tok olduğunda, ayrıldıkları yere geri dönmelerini sağlayacak bir uyarıcı olmadığından, “denetlenmeleri” çok güçtür. Bu yüzden, mayın tarama işi için, üzerlerine “Yemden Men Etme Cihazı” takılır (YMC): Bunlar, ağızlarını açıp balık

yakalamalarını engellemek için burunları etrafına dolanan yapışkan şeritlerdir. Bu, onları üsse geri dönmeye teşvik eder. Eğer bir yunus buna rağmen firar ederse, bu hayvanların uzak mesafelerden duyabildikleri frekansta bir çağrı alarmı devreye sokulur. Bunu duyduktan sonra geri dönenler, YMC'leri çıkarılarak ve yiyecek verilerek ödüllendirilirler.

Yunusların askerî görevlere alet edilmesi, o bölgede halihazırda yaşayan başka yunusların hayatını da tehlikeye atar. Askerî birlikler, düşman tarafından kullanılan yunusların hangileri olduklarını bilmezler. Dolayısıyla, her ihtimale karşı, buldukları tüm yunusları öldürürler. Ayıbalıkları, kurtarma görevlerinde 30 yıldır kullanılmaktadır. Cephede kullanıldıkları ilk savaş, Körfez Savaşı'ydı. Görevleri ise, düşman dalgıçları tespit etmek için devriye gezmektir.

ABD ordusunun bu hayvanları kullanması, ulusal güvenlik kanunlarının istisnaî maddeleriyle güvence altına alınmıştır. Böylelikle ordu, hayvanları dilediği sıklıkta kullanabilmektedir ve hayvanların nasıl muamele gördüklerini belirlemek çok zordur.

BOMBA VE KİMYASAL SILAH DEDEKTÖRLERİ

Köpekler kara muharebelerinde bekçi ve bomba dedektörü olarak, güvercinler ve muhabbet kuşları ise deniz filoları tarafından, kimyasalları tespit eden erken uyarı sistemleri olarak kullanılırlar. Bu kuşların çoğu, uzun yolculukların yol açtığı stres yüzünden yaşamını yitirir. Bu görev için daha önce tercih edilen tavukların yerini almış olan güvercinlerin solunum sistemleri çok duyarlıdır; dolayısıyla, kimyasal saldırı durumunda, zehir, etkisini insanlardan önce bu kuşlar üzerinde göstererek ölmelerine yol açar.

Öte yandan, askerî uzmanlar, kuşların duyarlılığının, gaz bulutlarını üç mil öteden tespit edebilen yeni geliştirilmiş yüksek teknoloji ürünü detektörler düzeyinde olmadığını kabul ediyorlar. Yani, hayvanların refahını umursamayanlar bile, bu barbarlığı haklı gösterecek bir gerekçe öne süremezler.

SAVAŞ KÖPEKLERİ

Köpeklerin ordu ve polis teşkilatında kullanılması çok alışıldık bir uygulama. Irak Savaşı'nda bomba ve mayın tespitinde kullanılan köpeklerin, Ebu Garib hapisanesindeki Iraklıları tehdit etmek için de kullanıldıkları biliniyor.

Savaşa gerekçe olarak öne sürülen Saddam yönetimi devrilmiş olmasına rağmen, Körfez'deki birlikler tarafından kullanılan köpeklerin yaşadığı

dehşet sona ermiş değil. Vietnam'da, Amerikan birlikleriyle birlikte tam 5000 köpek görev yapmıştı. Bunlardan yalnızca 150'si geri dönebildi. Bunun nedeni, diğer köpeklerin ölmüş olması değil, orada bırakılması. O köpekler, Vietnam'da kendi kaderine terk edildi.

KADERINE TERK ETMEK

Savaş, çatışmanın geçtiği alanın doğal sakinleri olan hayvanlar için de muazzam bir eziyettir. Ev ve çiftlik hayvanları genelde terk edilir; ya kapatıldıkları yerde açlıktan ölmeye, ya da başıboş halde sokaklarda dolaşıp çöplerden yiyecek bulmaya mahkûm olurlar. Hayvanlar, hava saldırısı uyarı sirenlerinden yararlanamazlar. İnsan bakıcıları tarafından terk edilmemiş olanlar bile, neler olup bittiğini ve tüm bunların nedenini anlayamazlar.

Günümüz savaşlarında, birliklerin yağdırdığı "akıllı bombalar", (kimi zaman başarılı olamamaları da) hastane, okul ve benzeri sivil hedefleri vurmamaya programlanabiliyor; oysa hayvanların yerleştirildiği bölgeler için böyle bir hassasiyet göstermeye gerek duyulmuyor. Hayvanlar kapana kısırılmış, sabit hedef durumundalar.

Son yıllarda, savaşın yerle bir ettiği ülkelerde, hayvanat bahçelerine kapatılmış hayvanların korkunç durumuna tanık olduk. Emir Kusturica'nın Yeraltı filminden hatırlayacağımız,

bombardıman yüzünden özgürlüklerine kavuştukları anda manidar biçimde hayatlarını kaybeden hayvanat bahçesi sakinlerinin görüntüleri, Bosna'da, Afganistan'da, Irak'ta gerçek hayatta da rastladığımız görüntüler. Savaş bittikten sonra, bu hayvanlar kapatıldıkları yerlerde açlıktan ölmeye terk edildiler. Son Irak Savaşı'nda, Bağdat'ın en büyük hayvanat bahçesinden 300 hayvan kayboldu. Bunların çoğu hırsızların eline düştü;

kalanı da başıboş, sokaklara terk edildi. Aynı kaderi paylaşan ev ve çiftlik hayvanlarının, ölen yaban hayvanlarının sayısını tahmin etmekse çok zor.

HAYVANLARI KURTARMA MİSYONU

Dünya Hayvanları Koruma Derneği (www.wspa.org.uk) ve Uluslararası Hayvanları Koruma Derneği (www.spana.org) sayesinde, savaşın bu masum kurbanları için artık bir umut doğmuştur. Bu dernekler, son savaşların ertesinde, savaştan etkilenen bölgelere gittiler. Açlıktan ölmek üzere olan ve acil bakıma ihtiyaç duyan ev ve çiftlik hayvanlarına, hayvanat bahçesindeki hayvanlara yardım etmeleri için veteriner birlikleri seferber ettiler.

NUH'UN ATOM GEMİSİ

Ordu deneylerinde kullanılan hayvanlar içinse hiçbir umut yok – barış halinde bile. Bu tür deneyler yeni değil. 1946 yılında, Güney Pasifik'teki Bikini Adası'ndan, aralarında koyun ve keçilerin de bulunduğu 4000 hayvan küçük bir kayığa doldurulup denize bırakıldı. Sonra, bu tür bir saldırının etkilerini hesaplamak için üzerlerine bir atom bombası atıldı. Hayvanların hepsi, deney sırasında ya öldü ya da ağır yaralandı. Ordu bu deneye "Nuh'un Atom Gemisi" adını verdi.

LABORATUAR DENEYLERİ

Bombalama, silahla vurma, zehirlenme, sakat bırakma...

Nefis manzaralı Wiltshire sayfiyesinin tam ortasında, Britanya'nın, hayvanların kullanıldığı silah araştırmaları merkezi Porton Down yer alıyor. Burada, Savunma Bakanlığı'nın himayesi altında, her yıl binlerce hayvan deneylere tâbi tutuluyor ve bu sayı gitgide artıyor. Merkezin açıldığı 1916 yılından beri, sıkı güvenlik duvarı ardında milyonlarca hayvan korkunç acılar çekerek yaşamını yitiriyor.

Koyunlar, keçiler, fareler, sıçanlar, kobaylar, maymunlar, köpekler ve kediler, halen, biyolojik ve kimyasal silahların öldürücü gücünün ve panzehirlerin etkilerinin test edilmesinde kullanılıyor. Bu hayvanlar ayrıca, bombalı saldırılara ve hafif ateşli silahların etkisine maruz bırakılıyor. Domuzlarda, hardal gazı deneyleri sonrasında, su toplamış iri yara kütleleri oluşuyor. Kobay fareleri, zehirli Soman gazına maruz bırakıldıktan sonra dışkılarını kontrol edemez hale geliyor ve sürekli kasılma nöbetleri geçiriyorlar.

Köpekler, ayaklanmalarda kullanılmak üzere geliştirilen göz yaşartıcı gazlar ve biber gazları yüzünden, sürekli titremekten başka bir şey yapamaz hale geliyorlar.

Eziyetlerin listesi böyle iç karartıcı biçimde uzayıp gidiyor. Türler arasındaki biyolojik farklar nedeniyle bu tür deneylerden elde edilen sonuçların insanlar için geçerli olmayabileceğini gösteren çok güçlü kanıtlar bulunduğu halde, işkence devam ediyor.

KÖRFEZ SAVAŞI SENDROMU

Askerler devlet sırrını ele verdi

Porton Down'da yapılanların çoğu devlet sırrı olarak gizli tutuluyor. Ama Birinci Irak Savaşı'ndan beridir, buranın aynı zamanda, ilkin tüysüz kobay farelerine, sonra ipek maymunlarına uyguladığı bir dizi anlamsız eziyetle, Körfez Savaşı Sendromu'na yönelik araştırmaların odak noktası olduğunu biliyoruz. Amerikan yönetimi bu sendromun varlığını 1994'te kabullenmiş olsa da, Britanya hükümeti reddetmekte direniyor.

Öte yandan, 2003 yılı Mayıs ayında Britanya'da bir mahkeme, kemik erimesinden muzdarip bir erin hastalığının nedeninin Birinci Körfez Savaşı'na yönelik hazırlıklar sırasında verilen ilaçlar olduğu iddiasını onayladı. Aynı tarihte, Britanya askerlerinin, son Irak Savaşı öncesi askerlere vurulan –tümü hayvanlar üzerinde yapılan güvenlik testlerini geçmiş olan– bir dizi aşı sonucu hastalandıkları haberi basında yer aldı. (Independent, 26 Mayıs 2003)

Britanya hükümeti, Körfez Savaşı öncesinde askerlere uygulanan aşuların ve kimyasal/biyolojik silahlardan koruyucu maddelerin sonuçlarına ilişkin kesin delillerin olmadığını artık kabullendi. Gazilerin memleketlerine döndükten sonra gösterdikleri hastalık belirtilerine dair merkezden tutulan kayıtlar olmadığını da. Tüm bunlara rağmen, yetkililer, bu maddelerin hayvanlar üzerinde denenmesinin –bunların güvenliğini sözümona “kanıtlayan” testlerin– zorunlu olduğunu savunmakta ısrar ediyorlar.

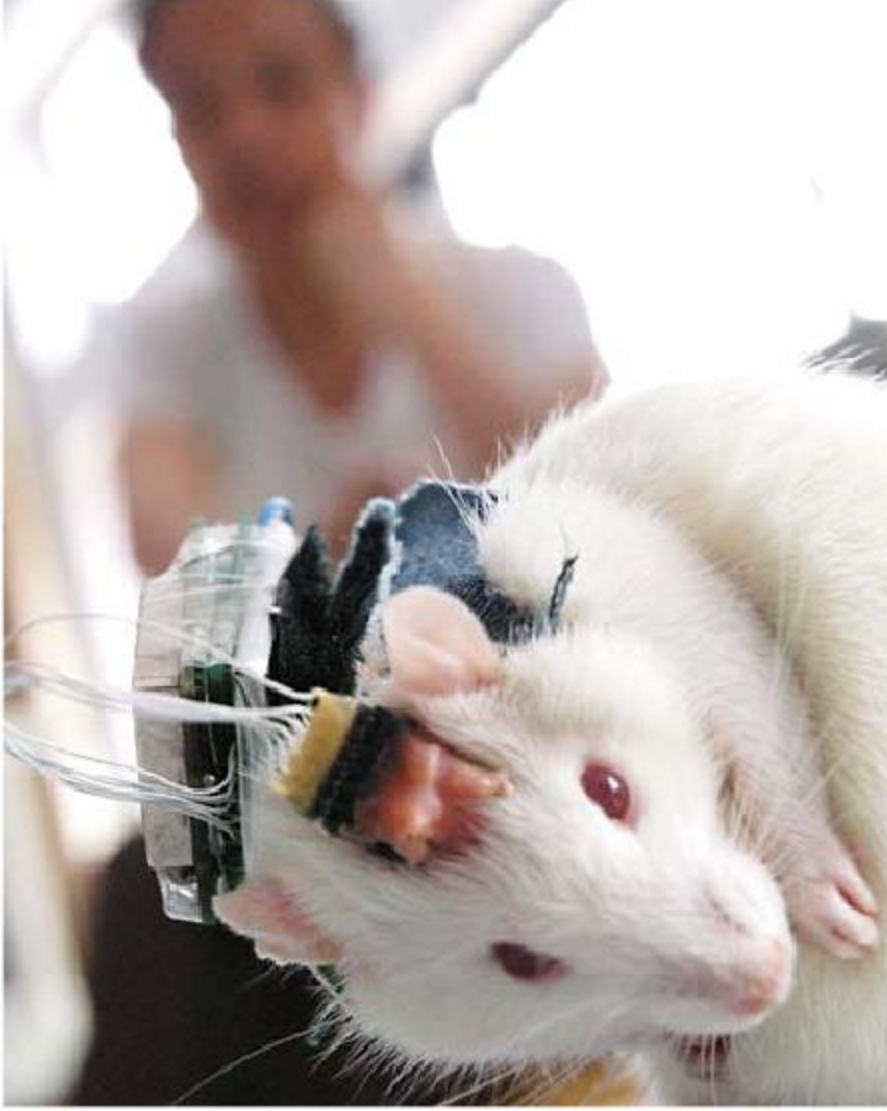
ELEKTRO-ŞOKLA ÖLÜM

ABD'de de durum en az Britanya kadar vahim. Teksas'taki Brooks Hava Kuvvetleri Üssü'nde, “Primat Denge Platformu” adı verilen bir uçuş simülatörü bulunuyor: Bir uçağın devinimini taklit ederek sallanıp dönen bir platform bu. Maymunlar, platformun tepesindeki oturma yerlerine kayışlarla bağlanıyorlar. Karşılarında, yüzeyi düz bir konuma getirmek için kullanılabilecek bir vites kolu bulunuyor. Maymunlara, platformu düzeltmek için vitesi kullanmaları öğretiliyor. Maymunlar bu “şartlanma” eğitimi boyunca, vitesi kullanmayı öğrenene kadar binlerce şoka maruz kalıyorlar. Eziyet günlerce sürüyor.

Asıl deney işkencesi bundan sonra başlıyor. Maymunlar, ölümcül dozda ilaç, zehirli gaz ve radyasyona maruz bırakılıyor. Platform sallanmaya devam ediyor ve maymunların bir yandan kendilerine verilen zehirli maddeler yüzünden kusarken, bir yandan da platformu düz tutmak için vitesi kullanmaları bekleniyor. Bunu başaramayanlar, daha fazla elektrik şokuna maruz kalıyorlar.

Bush yönetimiyle birlikte her şey daha da vahim bir boyut kazandı. Bush'un tabiriyle "terörizme karşı savaş", hayvanlara karşı savaşa dönüşmüş durumda. Biyo-terörizmin farklı unsurları üzerine araştırma yapan mevcut 5 hayvan laboratuvarına, benzer araştırmalar yapan 3 yeni laboratuvarın eklenmesi planlanıyor.

MUTLAK KONTROL DIRENİŞİN SONU DEMEKTİR

Hayvanlar, gelecekte bir de yarı hayvan yarı makine "robotlara" dönüşme tehdidiyle karşı karşıya.

Bunu yapmanın yolu, hayvanların beynine elektrotlar yerleştirmek. Bilimciler, bu elektrotlar aracılığıyla hayvanları uzaktan kumandalı birer oyuncak araba gibi kontrol edebilecekler. Bir bilimkurgu fantezisinden söz etmiyoruz. ABD'li bilimciler "robot-fare" (robot) adını verdikleri ve "uzaktan denetlenen otomat" diye tanımladıkları ilk fareyi ürettikleri bile.

1 Mayıs 2002'de New Scientist dergisinde çıkan bir yazıda, ilk robot-farenin "üretilmesi" şu sözlerle duyurulmuştu: "Canlı bir fareyi uzaktan kumandalı bir otomata dönüştürmek için tek yapılması gereken,

beynine üç elektrot yerleştirmek. Bir bilgisayarın tuşlarına basarak hayvanı istediğiniz yerden atlatabilirsiniz." Hayvanlar, bu talimatları yerine getirirken ne kadar acı çekerlerse çeksinler, beyinlerindeki elektrot "emre itaatsizlik" gibi bir seçenek bırakmıyor. Bu "otomat"ların, arama kurtarma çalışmalarının yanı sıra istihbarat için de kullanılması planlanıyor. Uzaktan kumandalı robot-fareyi geliştiren, New York Eyalet Üniversitesi Downstate Tıbbî Araştırma Merkezi'ndeki görevliler, bunun felçli insanların kol ya da bacaklarını kontrol edebilmelerini sağlayacak bir teknolojinin ilk adımı olabileceğini ifade ediyor. Bunun ardından atılabilecek olası adımları tahmin etmek içinse hayalgücünüzü zorlamanız gerekmiyor. Bunun sorumlularına karşı direnişe geçilmediği müddetçe, araştırmalar, hayvanların bedenlerinin insanlar arasındaki savaşa alet edilmesi için daha gelişmiş ve incelikli yöntemlerin bulunmasına yol açacak. Bu da, savaş uğruna, çaresiz hayvanların çektikleri eziyetlere yenilerini ekleyecek.

İnsanları insanlıktan, hayvanları hayvanlıktan çıkaran bir sistemin dünyayı getirdiği nokta üzerine fantastik senaryolara ihtiyacımız yok. Kaybettiğimiz her şeyi geri kazanmanın mümkün olmadığı bir dünyada yaşıyoruz, ama daha fazlasını kaybetmemek, kendimizle birlikte yeryüzünün bütün canlılarını özgürleştirmeye çalışmak, uğruna mücadele etmeye değer bir amaç.

Bu kitapçık, Animal Aid adlı hayvan hakları örgütünün "Animals: The Hidden Victims of War" başlıklı kitapçığında yer alan bilgilerden derlenerek hazırlandı.

www.animalaid.org.uk

www.hayvanozgurlesmesi.org